बाल-अनुशासनस्य महत्त्वं मातापितृणां सम्मानं च

बालकं गन्तव्यं मार्गं प्रशिक्षय, वृद्धे सति
सःतस्मात् मार्गात् न प्रस्थास्यति।
सुभाषितम् २२:६

मातापितृणां कृते

पश्यन्तु, बालकाःभगवतःधरोहरम्, गर्भस्य फलं च तस्य फलम्। स्तोत्रम् १२७:३
यःदण्डं त्यजति सःस्वपुत्रं द्वेष्टि, यःतु तं प्रेम करोति सःतं कालान्तरे दण्डयति।
सुभाषितम् १३:२४
भगवतःभये दृढःविश्वासःअस्ति, तस्य बालकाःशरणं प्राप्नुयुः। सुभाषितम् १४:२६
आशा अस्ति यावत् पुत्रं दण्डय, तस्य रोदनं मा त्यजतु। सुभाषितम् १९:१८
बालस्य हृदये मूर्खता बद्धा भवति; किन्तु संशोधनदण्डःतस्मात् दूरं प्रेषयिष्यति।
सुभाषितम् २२:१५
बालात् सुधारं मा निवर्तय, यतःयदि त्वं तं दण्डेन ताडयसि तर्हि सःन म्रियते। त्वं तं दण्डेन ताडयसि, तस्य आत्मानं नरकात् मोचयिष्यसि। सुभाषितम् २३:१३-१४
दण्डःभर्त्सना च प्रज्ञां ददाति, किन्तु स्वस्य कृते त्यक्तःबालकःस्वमातरं लज्जां जनयति।
सुभाषितम् २९:१५
पुत्रं सम्यक् कुरु, सःत्वां विश्रामं दास्यति; आम्, सःतव प्राणान् आनन्दं दास्यति।
सुभाषितम् २९:१७
तव सर्वे सन्तानाःपरमेश् वरात् उपदिष्टाःभविष्यन्ति; तव सन्तानानां च शान्तिःमहती भविष्यति।
यशायाह ५४:१३

यःपुत्रं प्रेम करोति सःतं बहुधा दण्डं अनुभवति, येन अन्ते तस्य आनन्दःभवति। यः पुत्रं दण्डयति सःतस्मिन् आनन्दं प्राप्स्यति, परिचितेषु च तस्य आनन्दं लप्स्यते। यः पुत्रं उपदिशति सःशत्रुं दुःखं करोति, मित्राणां पुरतःसःतस्य आनन्दं लप्स्यते। यद्यपि तस्य पिता म्रियते तथापि सःमृतःइव अस्ति, यतःसःस्वसदृशं त्यक्तवान्। जीविते सःतं दृष्ट्वा हर्षितवान्, मृते सति सःदुःखितःनासीत्। सःशत्रुणां प्रतिशोधकं त्यक्त्वा मित्रेषु दयालुतां दास्यति। यःपुत्रस्य अतिशयेन करोति सःतस्य व्रणं बध्नाति; तस्य आन्तराणि च प्रत्येकं क्रन्दने व्याकुलाःभविष्यन्ति। अभग्नःअश्वः शिरस्थःभवति, आत्मनःकृते त्यक्तःबालकःइच्छया भविष्यति। तव बालकं लुण्ठय, सःत्वां भयभीतं करिष्यति, तेन सह क्रीडतु, सःत्वां भारम् आनयिष्यति। मा तेन सह हसतु, मा भूत् तेन सह दुःखं भवति, मा भूत् त्वं दन्तं क्षुण्णं करोषि। यौवने तस्य मुक्तिं मा ददातु, मूर्खतासु मा निमिषं कुरुत। बाल्ये तस्य कण्ठं नमस्कृत्य बाल्ये पार्श्वयोःताडयतु, मा भूत् सःहठःभूत्वा भवतःआज्ञां न करोति, तथा च तव हृदये दुःखं न जनयति। तव पुत्रं दण्डय, तं परिश्रमं धारय, मा भूत् तस्य अशुभव्यवहारःभवतःअपराधःन भवेत्। सिराच ३०:१-१३

बालकानां कृते

पितरं मातरं च आदरं कुरु, येन तव परमेश् वरःयस् मातुःपरमेश् वरःभवद्भ्यःददाति तस्मिन् देशे तव आयुःदीर्घाःस्युः। निष्कासन २०:१२
पुत्र भगवतःदण्डं मा अवहेलय; न च तस्य सुधारणात् क्लान्ताःभवेयुः; यस्मात् प्रभुः प्रेम करोति सःसम्यक् करोति; यथा पिता पुत्रःयस्मिन् सःरमते। सुभाषितम् ३:११-१२
सोलोमनस्य सुभाषितानि। बुद्धिमान् पुत्रःपितरं प्रसन्नं करोति, मूर्खःपुत्रःतु मातुःभारः। सुभाषितम् १०:१
त्वां जनयन्तं पितरं शृणु, मातरं वृद्धायां मा अवहेलय। सुभाषितम् २३:२२
बालकाः; भगवता मातापितरौ आज्ञां कुर्वताम्, यतःएतत् सम्यक् अस्ति। पितरं मातरं च सम्मानय; यःप्रतिज्ञासहितःप्रथमःआज्ञा; यत् ते भद्रं भवतु, त्वं च पृथिव्यां चिरं जीवसि। इफिसियों ६:१-३
पितरं सर्वहृदयेन आदरं कुरु मातुःदुःखानि मा विस्मर। त्वं तेभ्यःजातःइति स्मर्यताम्; तेषां त्वत्कृतं कथं प्रतिकारं कर्तुं शक्नोषि? सिराच ७:२७-२८

पितरं शृणुत सुतस्ततःकुरु यथा युष्मान् अभयम्। यतःप्रभुःपितरं सन्तानेषु गौरवं दत्तवान्, पुत्रेषु मातुःअधिकारं च दृढं कृतवान्। यःपितुःआदरं करोति सःस्वपापस्य प्रायश्चित्तं करोति, यःस्वमातुः आदरं करोति सःधनसञ्चयःइव भवति। यःपितुःआदरं करोति सःस्वसन्ततिषु आनन्दं प्राप्स्यति; यदा सःप्रार्थनां करोति तदा सःश्रूयते। यःपितुःआदरं करोति तस्य दीर्घायुःभविष्यति; यःभगवतः आज्ञाकारी भवति सःमातुःसान्त्वना भविष्यति। यःभगवतःभयं करोति सःस्वपितुःआदरं करिष्यति, स्वामिनःइव मातापितृणां सेवां करिष्यति। पितरं मातरं च वचनेन कर्मणा च सम्मानं कुरु, येन तेभ्यःआशीर्वादःभवतःउपरि आगच्छति। पितुःआशीर्वादःहि बालकानां गृहाणि स्थापयति; मातुःशापःतु आधाराणि उत्पाटयति। पितुःअपमानं मा भूत्; यतःतव पितुःअपमानः भवतःकृते महिमा नास्ति। मनुष्यस्य महिमा हि पितुःगौरवात्; अपमानं च माता बालकानां निन्दनम्। पितरं वयसि साहाय्यं कुरु पुत्र यावद् जीवति तावत् मा शोचय । यदि च तस्य अवगमनं विफलं भवति तर्हि तस्य प्रति धैर्यं धारयन्तु; पूर्णबलेन च तं मा अवहेलय। यतःतव पितुःउपशमनं न विस्मरिष्यते, पापानाम् स्थाने त्वां निर्माणार्थं योजितं भविष्यति। तव क्लेशदिने तत् स्मर्यते; तव पापानि अपि द्रवन्ति, यथा सुन्दरे उष्णवायुषु हिमः। यःपितरं त्यजति सःनिन्दकः इव अस्ति; यःमातरं क्रुद्धं करोति सःईश्वरस्य शापितःअस्ति। सिराच ३:१-१६

यदि वयं अस्माकं बालकान् अनुशासयिष्यामःतर्हि ते इदानीं रोदिष्यन्ति परन्तु भविष्ये ते आनन्दं प्राप्नुयुः। यदि वयं अस्माकं बालकान् न अनुशासयिष्यामःतर्हि ते इदानीं रमिष्यन्ति परन्तु ते भविष्ये रोदिष्यन्ति।

बालकाःएव अस्माकं देशस्य भविष्यम्। परन्तु यदि ते अनुशासनं विना वृद्धाःभविष्यन्ति तर्हि अस्माकं देशस्य भविष्यं किं भविष्यति ?

प्रौढस्य सर्वाणि दुर्व्यवहाराःतानि एव सन्ति ये बाल्ये एव न संशोधिताःअनुशासिताःवा न आसन् । अस्माभिःएतादृशाःबालकाःपालितव्याःये ईश्वरं भयभीता; प्रेम्णा, आज्ञापालनं च कुर्वन्ति।

अहं जीवितमृत्तिकाखण्डं गृहीतवान्।
मन्दं च तत् दिने दिने निर्मितवान्।
अहं पुनःआगतःयदा वर्षाणि गतानि आसन्।
मया अवलोकितःपुरुषःआसीत्।
सःअद्यापि तत् प्रारम्भिकं प्रभावं धारयति स्म।
अहं च तं कदापि इतःपरं परिवर्तयितुं न शक्तवान्।